

LADISLAV FUKS – SPALOVAČ MRTVOL

Karel Kopfrkingl

text 1

„Něžná,“ řekl pan Karel Kopfrkingl své krásné černovlasé ženě na prahu pavilónu dravců a lehký předjarní větřík mu provál vlasy, „tak jsme zde. Zde na tom drahém, požehnaném místě, kde jsme se před sedmnácti léty seznámili. Jestlipak si, Lakmé, vůbec ještě vzpomínáš, před kým to bylo?“ A když Lakmé kývla, usmál se něžně do hlubin pavilónu a řekl: „Ano, před támhle tím leopardem. Pojď, půjdeme se tam podívat.“ A když pak překročili práh pavilónu a kráčeli dost těžkým zvířecím dusnem k leopardu, pan Kopfrkingl řekl:

„Tak se mi zdá, Lakmé, že se tu za těch sedmnáct let nic nezměnilo. Podívej, i támhle ten had v rohu je tu jako tenkrát,“ ukázal na hada v rohu, který tam hleděl z větve na *mladičkou růžolící dívku v černých šatech* před klecí, „já jsem se tenkrát před těmi sedmnácti léty divil, že dali hada do pavilónu dravců, když je pro hady zvláštní pavilón... a podívej, i to zábradlí je zde...“ ukázal na zábradlí u leoparda, k němuž docházeli, a pak se octli u leoparda a zastavili se.

Všechno jako tenkrát před sedmnácti léty,“ řekl pan Kopfrkingl, „jen snad až na toho leoparda. Ten tehdejší už asi bude v Pánu. Toho už asi dávno laskavá příroda ze zvířecích okovů vytrhla. No a vidíš, drahá,“ řekl, pozoruje leoparda, který za mříží mhouřil oči, „pořád mluvíme o laskavé přírodě, milosrdném osudu, dobrotivém bohu... vážíme a soudíme jiné, vytýkáme jim to a ono... že jsou podezíraví, závistiví a já nevím co, ale jací jsme sami, jestli my sami jsme laskaví, milosrdní, dobří... já mám pořád pocit, že pro vás dělám strašně málo. Ten článek v dnešních novinách o otci, který utekla od ženy a dětí, aby je nemusil žít, to je strašné. Co bude teď chudák ta žena s dětmi dělat? Snad je nějaký zákon, který ji ochrání. Aspoň zákony mají být proto, aby chránily lidi.“

„Jistě je takový zákon, Romane,“ řekla Lakmé tiše, „jistě tu ženu s dětmi umřít hladem nenechají. Sám říkáš, že žijeme ve slušném lidském státě, kde vládne spravedlnost a dobro, sám to přece říkáš. A nám se snad, Romane...“ usmála se, „špatně nevede... Máš slušnou gáži, máme velký, krásný byt, klidně se starám o domácnost, o děti...“

FUKS, Ladislav. *Spalovač mrtvol*. Vyd. 4., V EMG 2. V Praze: Pro edici Světová literatura Lidových novin vydalo nakl. Euromedia Group, 2005, s. 7-8, Světová literatura Lidových novin. ISBN 80-86938-20-4.

LADISLAV FUKS – SPALOVAČ MRTVOL

Karel Kopfrkingl

text 2

„Nepiji, a když, tak jen kapku, jen symbolicky, nemám rád ani cigarety. Nezvykl jsem si na ně ani ve válce, když jsme bojovali za Rakousko. Nemám rád alkohol ani nikotin, jsem abstinent.“ Pan Kopfrkingl upil kávu, pohlédl k hudbě, kde na židle usedali hudebníci, u stolu poblíž parketu zahlédl jakousi *starší ženu v brýlích* u sklenice piva s pěnou a řekl:

„Nuže pane Strauss, vy jste obchodní cestující v cukrovinkách. Máte styk s prodavači a majiteli cukráren a to už samo musí být nesmírně příjemná práce. (...) Co abyste těmto milým lidem kromě zboží své sladké firmy nabídl ještě něco? Nešlo by o zboží, ale o ně samé, o ty jemné, vlídné, dobré lidi... (...) Když jim nabídnete sladkosti, sáhl byste ještě jednou do aktovky a vyňal přihlášky do krematoria. Pět korun provize z každého abonenta žehu.“ (...)

„Mám doma jednu takovou nádhernou knihu ve žlutém plátně, je to kniha o Tibetu, o tibetských klášteřích, o jejich nejvyšším vládcí dalajlámovi, o jejich úchvatné víře, čte se v ní jako v bibli. Utrpení je zlo, které máme odstraňovat nebo aspoň zmírňovat, *zkracovat*, ale toto zlo pášou lidé, protože je obklopuje zeď, pro kterou nevidí světlo. Pánbůh to však zařídil dobře. Dobře, když řekl člověku, pomni, že jsi a v prach se obrátíš.“ (...) „Takové krematorium, pane Strauss, je vlastně velmi bohumilá věc. Vždyť ono pomáhá pánubohu tu přeměnu člověka v prach *uspíšit*.“

FUKS, Ladislav. *Spalovač mrtvol*. Vyd. 4., V EMG 2. V Praze: Pro edici Světová literatura Lidových novin vydalo nakl. Euromedia Group, 2005, s. 10-11, Světová literatura Lidových novin. ISBN 80-86938-20-4.

„Cestou z pošty mě napadlo koupit nějaký bytový doplněk. (...) Pan Holý tam měl samé laciné břízky, šeříky a vlčí máky,“ řekl pan Kopfrkingl a rozvazoval provázek, „zkrátka dohromady nic, jen jeden jediný obraz, ale ten chtěl právě rámovat. Tyhle obrázky,“ pan Kopfrkingl ukázal na balíček, „stály v rohu, ani je nezamýšlel prodat, chtěl je asi jen vyrámovat, jsou to dva tisky, dal mi je za osm korun oba, ten dobrý...“ a pan Kopfrkingl s úsměvem rozbálil obrázky. Na jednom bylo město s kopcem, zámkem, kostelem, v pozadí hory.

„Myslíš jsem,“ usmál se pan Kopfrkingl na ženu, „že je to Salzburg nebo Lublaň, ta dvě města se podobají jako rodní bratři, obě mají uprostřed kopec, střechu kostela, v pozadí hory, znám přece obě z války, ale je to Maryborough, hlavní město irského hrabství Queen’s County, nazvané po královně Marii. Má zříceniny zámku z roku 1560, soud a blázinec. Kam je pověsíme?“

„Do koupelny?“ usmála se Lakmé a on byl dojat. Koupelnu měl totiž za nejkrásnější místnost v bytě a měl ji nejraději.

Šli s obrazem Maryborough do koupelny, byla vskutku krásná, bylo tam velké zrcadlo, umyvadlo, vana, u stropu na zdi se bělal hezký ventilátor se šňůrkou, zavěšenou na skobě, pod ventilátorem visel v černém rámečku pod sklem na špendlíku velký žlutý motýl.

„Víš drahá,“ usmál se pan Kopfrkingl, „mám vskutku koupelnu za nejkrásnější a mám ji rád, ale sem, drahá, by se spíše hodila nějaká kytice nebo akt, Maryborough ne. Vzhledem k tomu, že se lidé v Maryborough věnují plátenictví,“ usmál se, „pověsíme obraz do předsíně k věšákům. Tam nad ten hezký štelář k ukrývání bot... A ten druhý obraz,“ řekl, když se vrátil zpět do jídelny, „je portrét. Dokonalý tisk dokonalého gentlemana. Je to Louis Marin, profesor na Collège des sciences sociales, pozdější generální zpravodaj rozpočtový a poslanec. V Poincaréově vládě byl ministrem penzí...“

„Ale zde stojí jiné jméno,“ sklonila se Lakmé k paspartě a pak k muži tázavě vzhledla.

„Ovšem,“ pohladil ji po černých vlasech, „je to nikaragujský prezident Emilian Chamorro z roku 1916. Ale to nic, drahá. Bude to Louis Marin. Jméno na paspartě zakryjeme proužkem papíru. Krásná exotická tvář může být ozdobou jídelny. Když člověk vidí ušlechtilé tváře, líp mu chutná.“

Po večeři pan Kopfrkingl nebeskou políbil a řekl:

„Pojď, *nevýslovná*, dřív než se svlékneme, připravíme koupelnu.“

A vzal židli a šli, dívala se na ně kočka.

„Je tu horko,“ řekl pan Kopfrkingl v koupelně a ostavil židli pod ventilátor, „asi jsem to přehnal s topením. Otevři ten ventilátor, drahá.“

Když Lakmé vylezla na židli, pan Kopfrkingl jí pohladil lýtko, hodil jí smyčku na krk a s něžným úsměvem jí řekl:

„Co abych tě, drahá, oběsil?“

Usmála se na něho dolů, snad mu dobře nerozuměla, on se usmál též, kopl do židle a bylo to.

V předsíni si vzal kabát, šek na německou kriminálku a do protokolu nadiktoval:

„Udělala to zřejmě ze zoufalství. Měla židovskou krev a nesnesla žít po mém boku. Snad tušila, že se s ní dám rozvést, že se to nesrovnává s mou německou ctí.“ A sobě v duchu řekl: Litoval jsem tě, drahá, litoval. Byla jsi skleslá, zamlklá, ovšem, jak by ne, ale já jsem tu oběť jako Němec přinést musil. Zachránil jsem tě, drahá, před utrpením, které by tě jinak čekalo.

(...)

Pan Kopfrkingl se usmál a pak řekl: „Má rakev, jak má být, dost vysokou a širokou, co, Mili, aby sis lehl k němu? Lehl k němu a v pondělí ses s ním za zvuků toho Parsifala roztavil?“ A s nepřilíš veselým úsměvem vzal *železnou tyč*, která ležela v koutě u výklenku se záclonou, *povalil chlapce na kolena, rozkročil se nad ním* v těch svých černých vysokých botách a klopeném klobouku se šňůrou a pérem a utloukl ho tyčí. Pak jej zdvihl ze země, strčil do rakve k esesákovi, rakev byla, jak má být, vysoká a široká, vešli se tam oba jako nesourodí bratři, zatloukl rakev kleštičkami, prohlédl tyč i dlažky, jsou-li čisté, poopravil klobouk... a šel.

(...)

„Sličná! Přišel mi dekret. Jsem jmenován šéfem obrovské věci. Odcházím z krematoria na vyšší místo. Jde o říšský projekt, který jednou pro vždy zabrání, aby lidstvo bylo vykořisťováno, trpělo hladem a bídou, zbaví lidi utrpení všeho druhu, možná že i koně... Žel nemohu ti nic bližšího říci, je to tajné. Je třeba naprostá mlčenlivost. Ale co říkáš, abych ti ještě dřív, než odejdu z krematoria, ukázal své dvacetileté působiště. (...) Zítra je sobota, odpoledne se nespaluje, až v pondělí... co říkáš, vzít si ty hezké černé hedvábné šaty, co jsem ti tenkrát koupil, a kouknout se tam...“

Když Zina odešla, dostal návštěvu tibetského vyslance. Uvařil čaj s máslem.

„Rimpoče,“ klekl mnich před ním v jídelně na koberec, „je čas. Trůn vás čeká. Tibet, naše blažená země, čeká svého velekněze, lid očekává svého vládce. Zde je háv posledního lámy...“ mnich ukázal rukou do prázdna, jako by ukazoval na hvězdy, které jsou v jídelně a není je vidět, „zde je zlatý *tegag* a tmavočervený *šamthav*. Zed', která zacláněla váš rozhled, padla. Nebe se otevřelo, nad námi jsou nekonečné hvězdy...“ ukázal na strop... „spasíte svět. Kyab su čivo, kvabgon rimpoče,“ mnich se dotkl čelem země, „vy jste Buddha!“